

Konkurrerende forsinkelser

Selmer

Astrid H. Stenersen og Sindre Larsen

Agenda

- 1) Introduksjon til temaet
- 2) Hva er en konkurrerende forsinkelse?
- 3) Standardkontraktenes regulering
- 4) Hvilke andre kilder kan vi støtte oss på?
- 5) Konklusjon og veien videre

Introduksjon til temaet

Overordnede utfordringer

Byggherrens rett til dagmulkt er avhengig av om entreprenøren har krav på fristforlengelse eller ikke

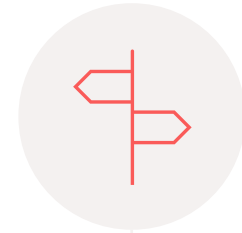

Grunnvilkårene for fristforlengelse er stort sett de samme som for vederlagsjustering

- Tidsrigg
- LPS
- Ventetid, urasjonell drift o.l.

Ingen spørsmål om skyld, bare et spørsmål om rett til mer tid

Ulike løsninger i underrettspraksis

*Hva er en konkurrerende
forsinkelse?*

Hva er en konkurrerende forsinkelse?

- To (eller flere) uavhengige årsaker som virker samtidig
- Vi snakker ofte om "konkurrerende forsinkelsesårsaker" – men de blir jo bare interessante hvis de virker samtidig, så det er virkningen av årsakene som er det sentrale
- Forvirret?

Etter lagmannsrettens syn tilsier systematikken i [NS 8417](#) likevel at det er den faktiske årsaksvirkningen bak fristforlengelsen som er den relevante. Lagmannsretten viser i denne sammenheng til beregningsregelen for fristforlengelse i [NS 8417](#) punkt 33.5:

- Typetilfeller
 - Hendelse A er tilstrekkelig, hendelse B er tilstrekkelig = Samtidig konkurrerende
 - Hendelse A er tilstrekkelig, hendelse B er en konsekvens av hendelse A (ikke uavhengige) = Ikke konkurrerende
 - Hendelse A inntreffer først, men hendelse B er også tilstrekkelig for å skape forsinkelse = Hypotetisk konkurrerende
 - Hendelse A innvirker ikke på fremdriften, fordi leveransen skulle ikke benyttes før senere = Ikke forsinkelse

Hva er en konkurrerende forsinkelse?

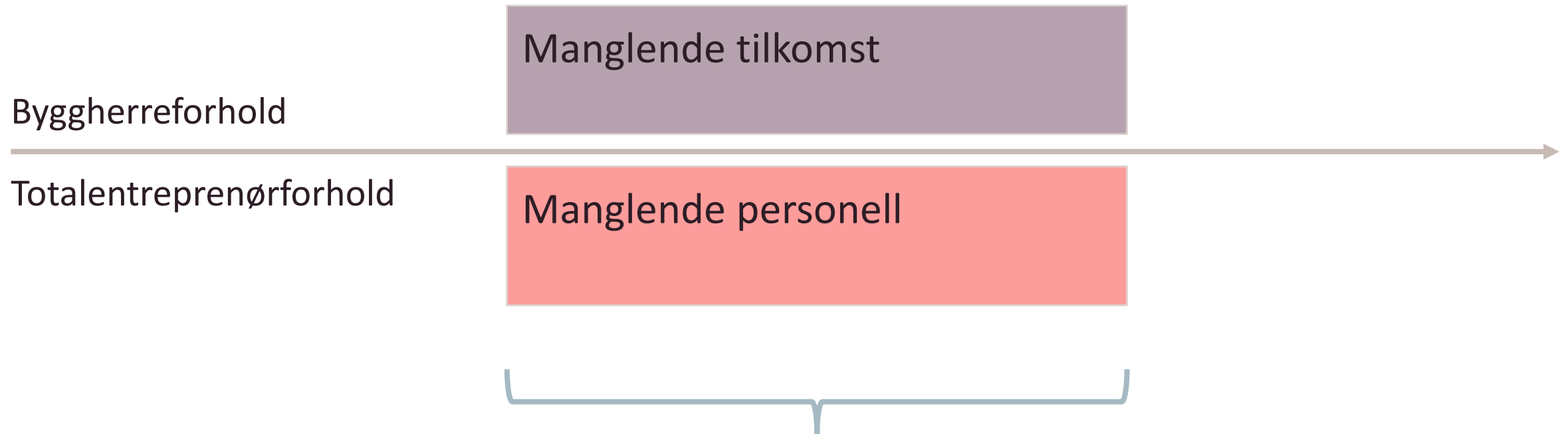
- To (eller flere) uavhengige årsaker som virker samtidig
- Vi snakker ofte om "konkurrerende forsinkelsesårsaker" – men de blir jo bare interessante hvis de virker samtidig, så det er virkningen av årsakene som er det sentrale
- Forvirret?

Etter lagmannsrettens syn tilsier systematikken i [NS 8417](#) likevel at det er den faktiske årsaksvirkningen bak fristforlengelsen som er den relevante. Lagmannsretten viser i denne sammenheng til beregningsregelen for fristforlengelse i [NS 8417](#) punkt 33.5:

- Typetilfeller
 - **Hendelse A er tilstrekkelig, hendelse B er tilstrekkelig** = **Samtidig konkurrerende**
 - Hendelse A er tilstrekkelig, hendelse B er en konsekvens av hendelse A (ikke uavhengige) = Ikke konkurrerende
 - **Hendelse A inntreffer først, men hendelse B er også tilstrekkelig for å skape forsinkelse** = **Hypotetisk konkurrerende**
 - Hendelse A innvirker ikke på fremdriften, fordi leveransen skulle ikke benyttes før senere = Ikke forsinkelse

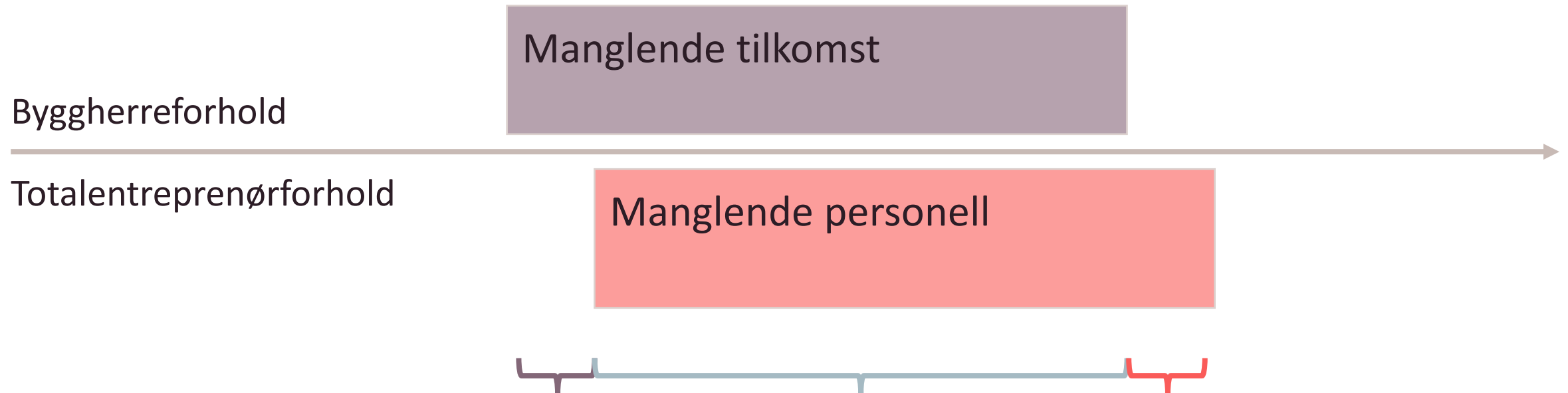
Hva er en konkurrerende forsinkelse?

Eksempel 1

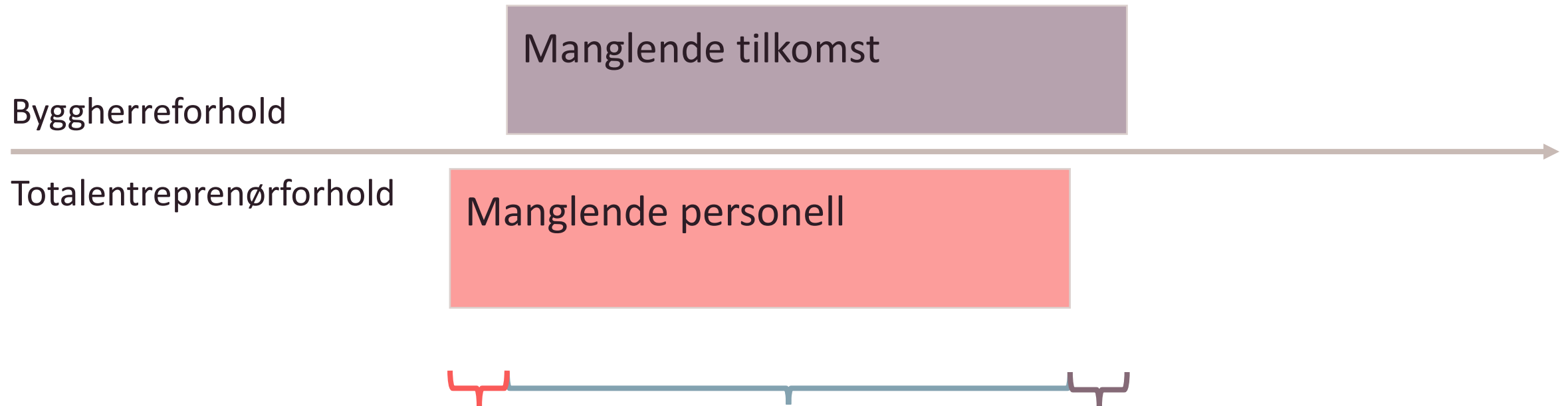
Hva er en konkurrerende forsinkelse?

Eksempel 2

Hva er en konkurrerende forsinkelse?

Eksempel 3

Standardkontraktenes regulering

Vilkår for fristforlengelse – "fremdriften hindres"

- Inngangsvilkåret (NS 8407 punkt 33.1):

*"Totalentreprenøren har krav på fristforlengelse dersom **fremdriften hindres** som følge av*

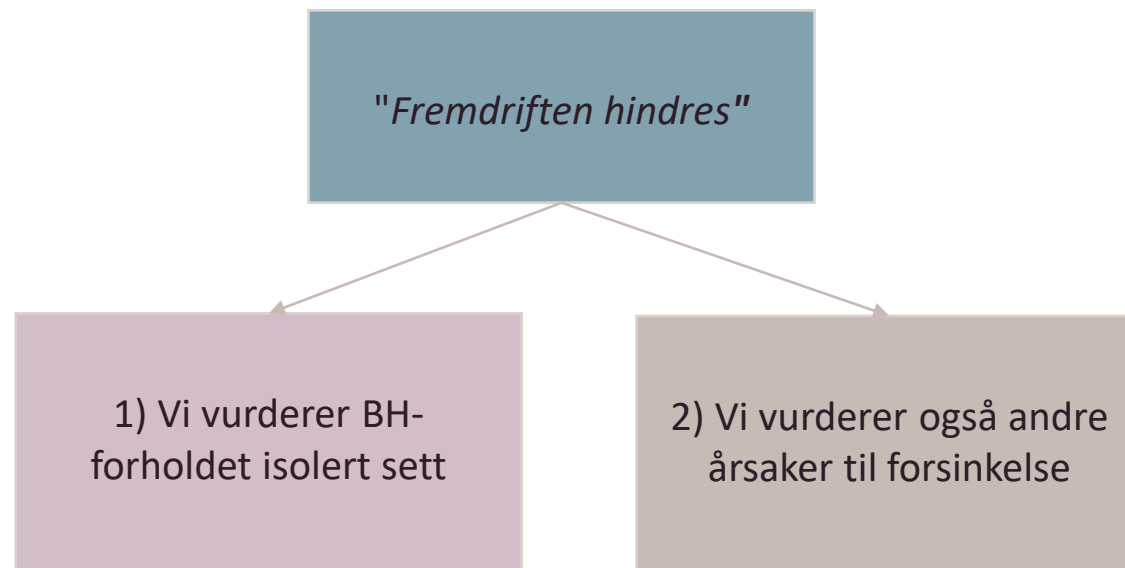
a) endringer, jf. punkt 31 og 32, eller

b) forsinkelse eller svikt ved byggherrens ytelser etter punkt 22, 23 og 24, eller

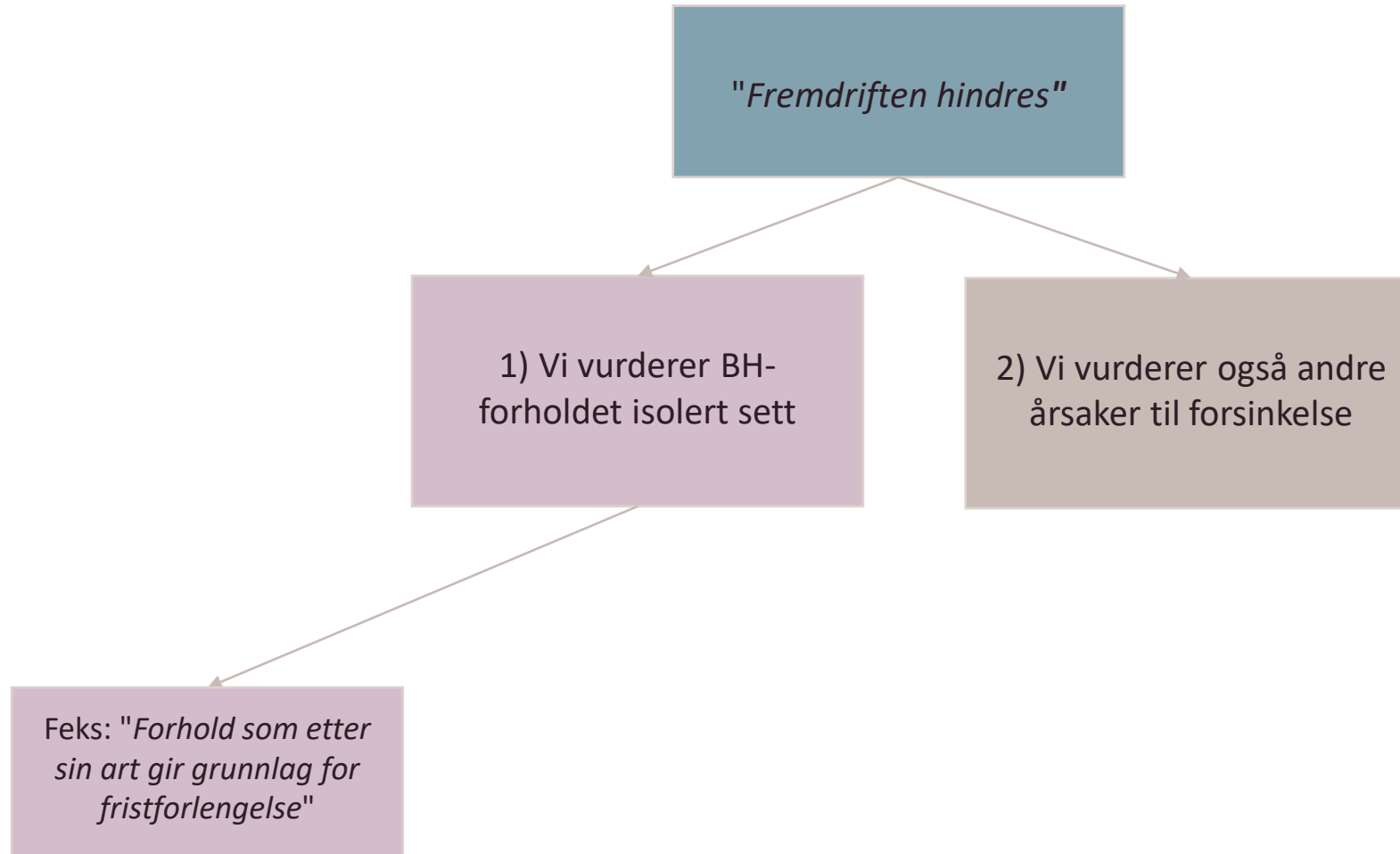
c) andre forhold byggherren har risikoen for."

- Alternative måter å lese "fremdriften hindres" på:

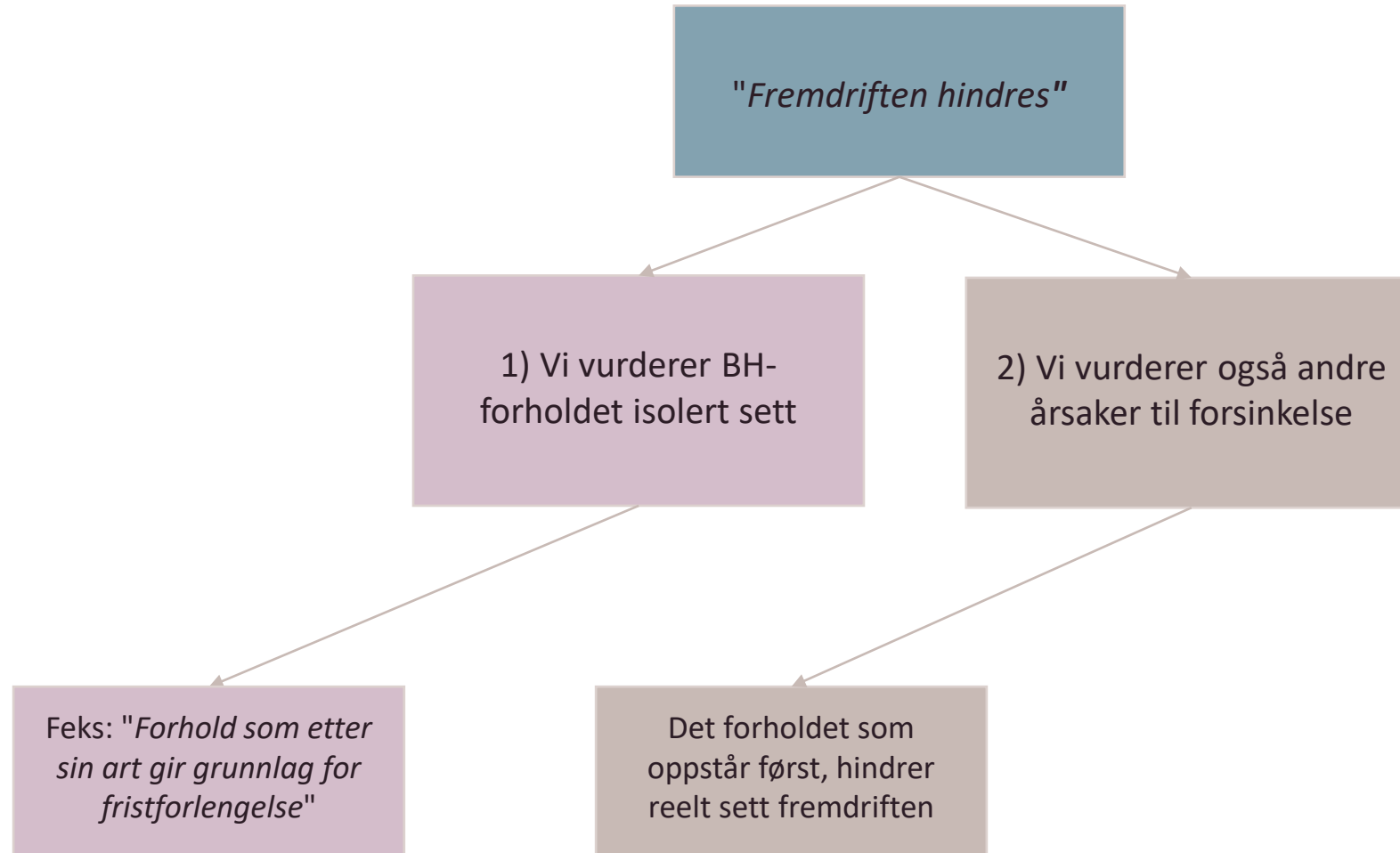
Vilkår for fristforlengelse – "fremdriften hindres"

Vilkår for fristforlengelse – "fremdriften hindres"

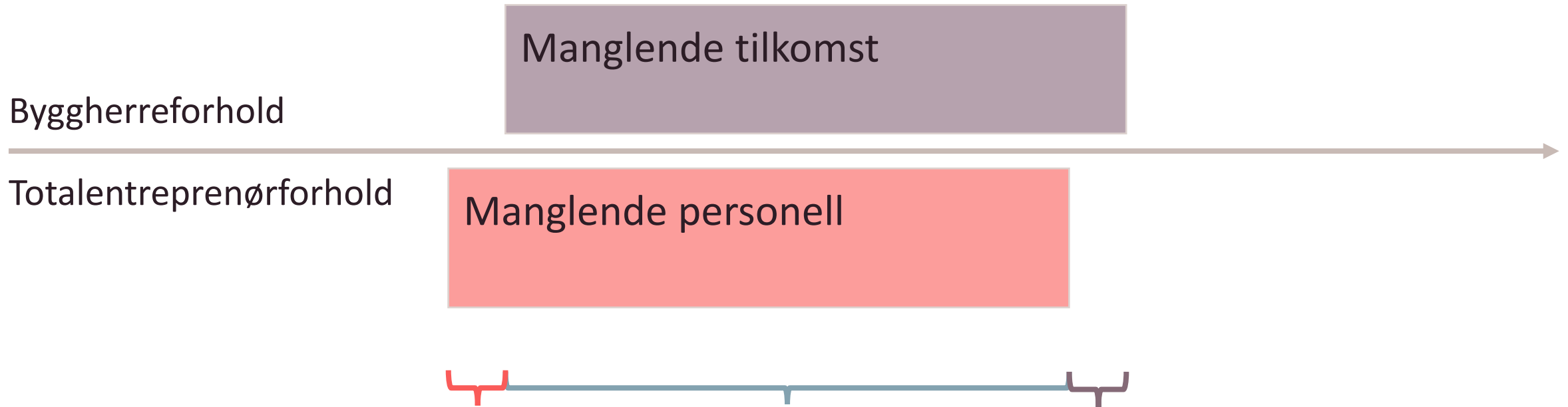
Vilkår for fristforlengelse – "fremdriften hindres"

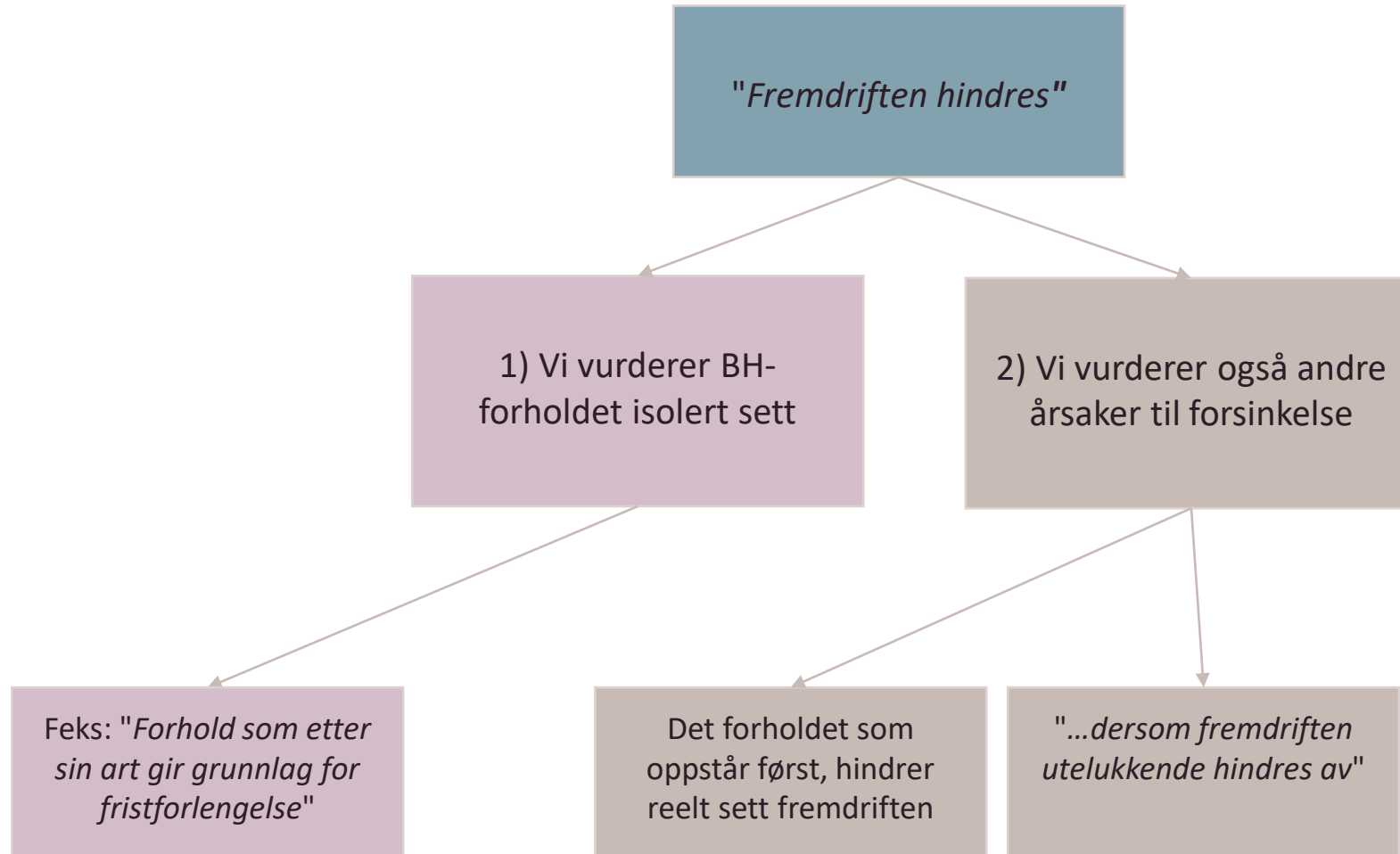
Vilkår for fristforlengelse

– "fremdriften hindres"

Det forholdet som oppstår først, hindrer reelt sett fremdriften

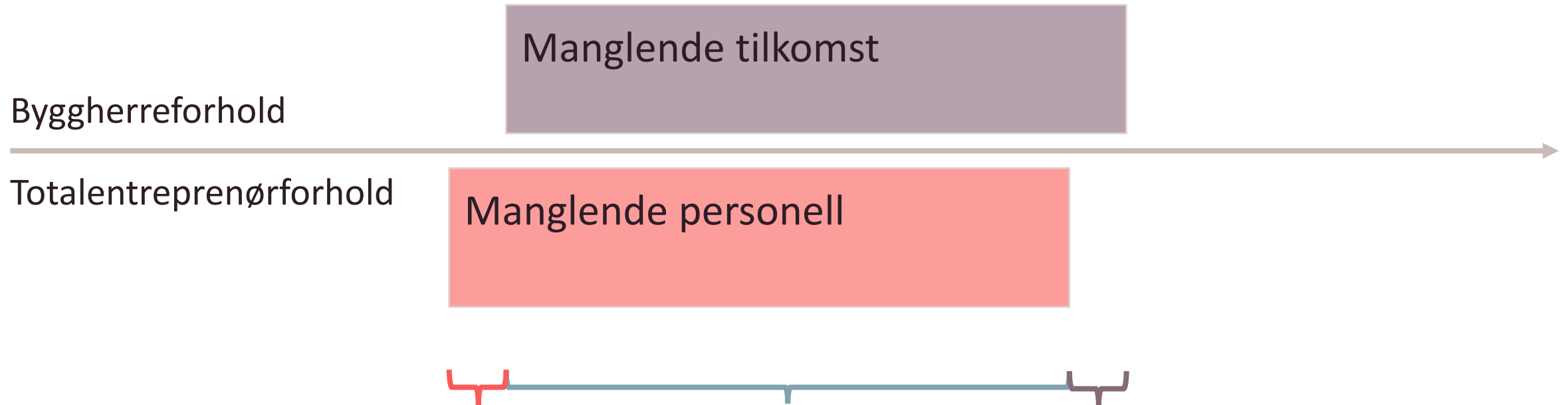

Vilkår for fristforlengelse – "fremdriften hindres"

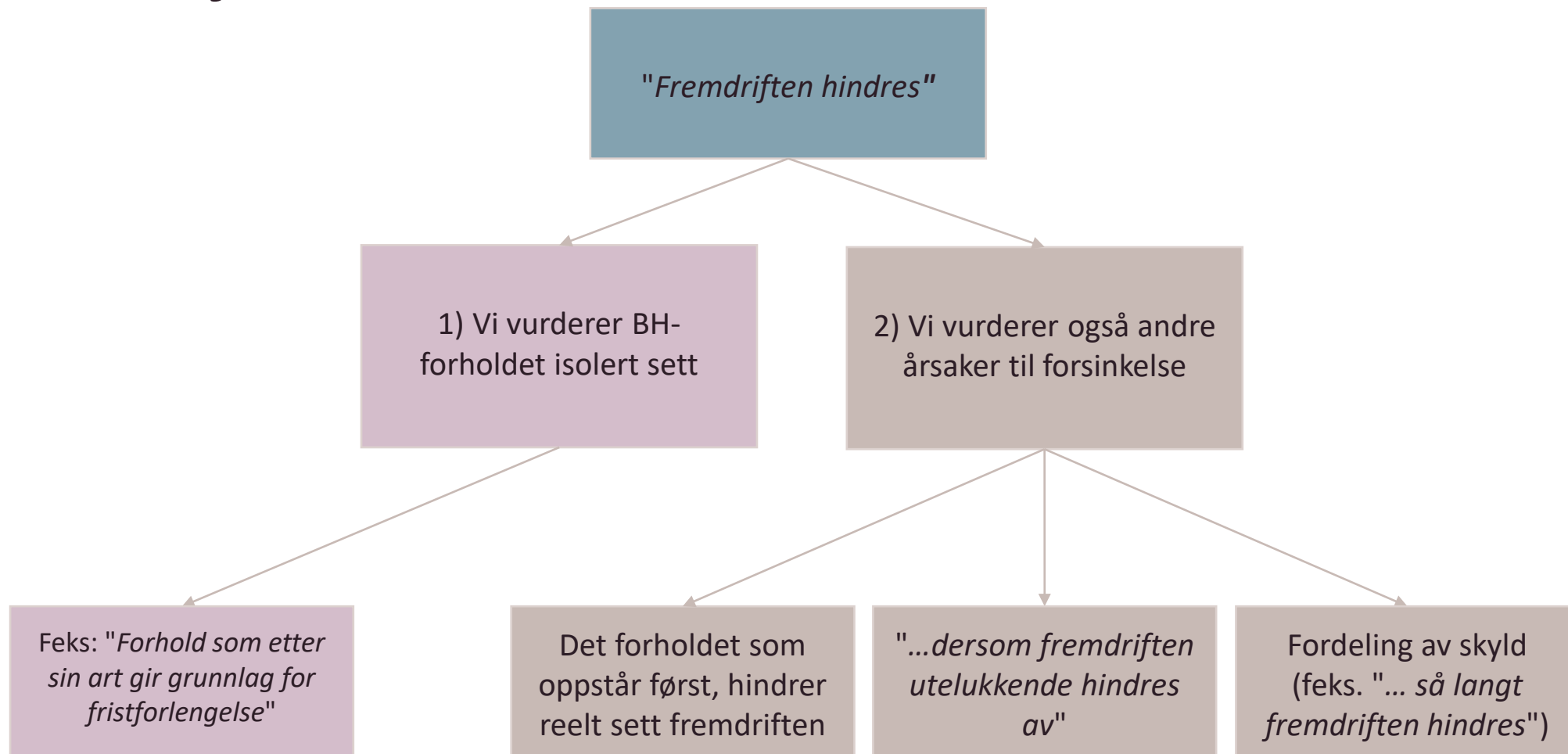

Vilkår for fristforlengelse – "fremdriften hindres"

"...dersom fremdriften
utelukkende hindres av"

Vilkår for fristforlengelse – "fremdriften hindres"

Systembetragtninger

Funksjonsfordelings-
prinsippet gir liten
veiledning

Begge parter har risikoen for et
eller flere forhold som virker
samtidig

Mislighold skal sanksjoneres

Begge parter har misligholdt
plikter

Standardens system for
håndtering av
fremdriftshindringer trekker
i begge retninger

TE har fremdriftsrisiko
TE har krav på fristforlengelse
dersom fremdriften hindres
pga. forhold som BH har
risikoen for

Systembetragtninger

- Regelen for beregning av fristforlengelse kan gi veiledning
- NS 8407 punkt 33.5:

"Fristforlengelsen skal svare til den virkning på fremdriften som forhold nevnt i ... har forårsaket"

*[...] der det **blant annet** tas hensyn til nødvendig avbrudd og eventuell forskyvning av utførelsen til en for vedkommende part ugunstigere eller gunstigere årstid. [...]"*

①

Ingen virkning på fremdriften der TEs forhold uansett ville gitt forsinkelse

②

Både TE- og BH-forholdet har en virkning på fremdriften. Listen åpner for et skjønn.

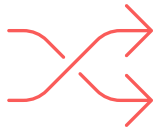
Reelle hensyn

- Ytterpunktene gir urimelige resultater
 - Urimeilig at byggherren skal få full dagmulkt
 - Urimeilig at entreprenøren skal få full fristforlengelse og full vederlagsjustering
- Tapsbegrensningsplikten?
- TEs rett til defensiv forsering
 - TE forhindret fra å hente inn forsinkelsen pga. BH-forhold
- Tvisteforebygging
 - Full dagmulkt ved konkurrerende forsinkelse → ingen incentiv til å løse saker underveis i prosjektet.

Oppsummering

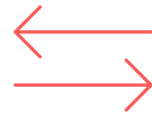
Ordlyden er ikke klar og man kan argumentere for flere løsninger

Ordlyden stenger ikke for å gi fristforlengelse ved konkurrerende forsinkelser

Reelle hensyn taler mot å velge et av "ytterpunktene"

Men hva skal løsningen være?

Hvilke andre kilder kan vi støtte oss på?

Utviklingen i rettspraksis

Referanse	Rettssetning	Begrunnelse
LB-2021-145051 (juni 2024)	Tid, men ikke penger (bare kostnader som skyldes BH)	Reelle hensyn, skiller mellom fristforlengelseskrav og vederlagsjusteringskrav
LH-2023-69764 (april 2024)	Tid, men ikke penger (bare kostnader som skyldes BH)	Reelle hensyn, skiller mellom fristforlengelseskrav og vederlagsjusteringskrav
LB-2023-44642 (januar 2024)	Tid, men ikke penger (bare kostnader som skyldes BH)	Reelle hensyn, skiller mellom fristforlengelseskrav og vederlagsjusteringskrav
LB-2022-157211 (desember 2023)	Ikke tid og ikke penger	Ordlydsfortolkning, betingelseslæren, Rt-2005-788
LH-2020-131143 (mars 2022)	Tid, enighet om penger	Reelle hensyn, skiller mellom fristforlengelseskrav og vederlagsjusteringskrav
LB-2019-121038	Ikke tid og ikke penger	Ordlydsfortolkning, betingelseslæren, Rt-2005-788
LH-2016-93008	Skjønnsmessig fordeling	
LA-2013-175355	Skjønnsmessig fordeling	

Utviklingen i rettspraksis

Referanse	Rettssetning	Begrunnelse
LB-2021-145051 (juni 2024)	Tid, men ikke penger (bare kostnader som skyldes BH)	Reelle hensyn, skiller mellom fristforlengelseskrav og vederlagsjusteringskrav
LH-2023-69764 (april 2024)	Tid, men ikke penger (bare kostnader som skyldes BH)	Reelle hensyn, skiller mellom fristforlengelseskrav og vederlagsjusteringskrav
LB-2023-44642 (januar 2024)	Tid, men ikke penger (bare kostnader som skyldes BH)	Reelle hensyn, skiller mellom fristforlengelseskrav og vederlagsjusteringskrav
LB-2022-157211 (desember 2023)	Ikke tid og ikke penger	Ordlydsfortolkning, betingelseslæren, Rt-2005-788
LH-2020-131143 (mars 2022)	Tid, enighet om penger	Reelle hensyn, skiller mellom fristforlengelseskrav og vederlagsjusteringskrav
LB-2019-121038	Ikke tid og ikke penger	Ordlydsfortolkning, betingelseslæren, Rt-2005-788
LH-2016-93008	Skjønnsmessig fordeling	
LA-2013-175355	Skjønnsmessig fordeling	

Utviklingen i rettspraksis

Referanse	Rettssetning	Begrunnelse
LB-2021-145051 (juni 2024)	Tid, men ikke penger (bare kostnader som skyldes BH)	Reelle hensyn, skiller mellom fristforlengelseskrav og vederlagsjusteringskrav
LH-2023-69764 (april 2024)	Tid, men ikke penger (bare kostnader som skyldes BH)	Reelle hensyn, skiller mellom fristforlengelseskrav og vederlagsjusteringskrav
LB-2023-44642 (januar 2024)	Tid, men ikke penger (bare kostnader som skyldes BH)	Reelle hensyn, skiller mellom fristforlengelseskrav og vederlagsjusteringskrav
LB-2022-157211 (desember 2023)	Ikke tid og ikke penger	Ordlydsfortolkning, betingelseslæren, Rt-2005-788
LH-2020-131143 (mars 2022)	Tid, enighet om penger	Reelle hensyn, skiller mellom fristforlengelseskrav og vederlagsjusteringskrav
LB-2019-121038	Ikke tid og ikke penger	Ordlydsfortolkning, betingelseslæren, Rt-2005-788
LH-2016-93008	Skjønnsmessig fordeling	
LA-2013-175355	Skjønnsmessig fordeling	

Utviklingen i rettspraksis

Referanse	Rettssettning	Begrunnelse
LB-2021-145051 (juni 2024)	Tid, men ikke penger (bare kostnader som skyldes BH)	Reelle hensyn, skiller mellom fristforlengelseskrav og vederlagsjusteringskrav
LH-2023-69764 (april 2024)	Tid, men ikke penger (bare kostnader som skyldes BH)	Reelle hensyn, skiller mellom fristforlengelseskrav og vederlagsjusteringskrav
LB-2023-44642 (januar 2024)	Tid, men ikke penger (bare kostnader som skyldes BH)	Reelle hensyn, skiller mellom fristforlengelseskrav og vederlagsjusteringskrav
LB-2022-157211 (desember 2023)	Ikke tid og ikke penger	Ordlydsfortolkning, betingelseslæren, Rt-2005-788
LH-2020-131143 (mars 2022)	Tid, enighet om penger	Reelle hensyn, skiller mellom fristforlengelseskrav og vederlagsjusteringskrav
LB-2019-121038	Ikke tid og ikke penger	Ordlydsfortolkning, betingelseslæren, Rt-2005-788
LH-2016-93008	Skjønnsmessig fordeling	
LA-2013-175355	Skjønnsmessig fordeling	

Den erstatningsrettslige løsningen

Betingelseslæren

"Årsakskravet [...] er vanligvis oppfylt dersom skaden ikke ville ha skjedd om handlingen eller unnlåtelsen tenkes borte"

Rt. 1992 s. 64 (P-pilledom II)

- Enighet om at betingelseslæren kommer til kort der man står overfor konkurrerende skadeårsaker
 - F.eks. forurensningstilfelle, jf. Rt. 1931 s. 1096 (Vestfos) – i dag lovregulert i forurensningsloven § 59 (2) med solidaransvar
- Suksessive skadeårsaker (hypotetisk konkurrerende årsaker) behandles i utgangspunktet likt som samtidige årsaker
 - F.eks. Bedrift A forurenser elven og tar livet av fisken først, deretter kommer bedrift B og gjør det samme = solidaransvar
- Skille mellom "ansvarsbetingende" og "ikke ansvarsbetingende" årsaker
 - Eksempel – skadelidte ville uansett blitt ufør grunnet andre helseutfordringer

Kontraksretten

Den kjøpsrettslige løsningen, jf. f.eks. kjøpsloven § 13 (2):

*Blir tingen ikke hentet eller mottatt til rett tid, og beror dette på kjøperen eller forhold på hans side, går risikoen over på ham **når tingen er stilt til hans rådighet** og det inntreer kontraktbrudd fra hans side ved at han ikke overtar tingen*

Selgers forsinkelse går foran kjøpers forsinkelse som alminnelig prinsipp?

Kjøpsloven § 22 (1) ved konkurrerende forsinkelse:

- Antakelig vil da selger være i forsinkelse, ettersom tingen er forsinket og dette "ikke beror på kjøperen"
- Men hva blir konsekvensen?
 - Krav om oppfyllelse?
 - Heving
 - Erstatning – tilsvarende som i den alminnelige erstatningsrett?

Komparativt blikk

Engelsk og skotsk rett

- Engelsk rett: Malmaison-doktrinen → tid, men ikke penger
- Skotsk rett: John Doyle → skjønnsmessig fordeling

Svensk rett

- Entreprenøren har ikke krav på fristforlengelse hvis han selv er forsinket, jf. NJA 2012 s. 597

Dansk rett

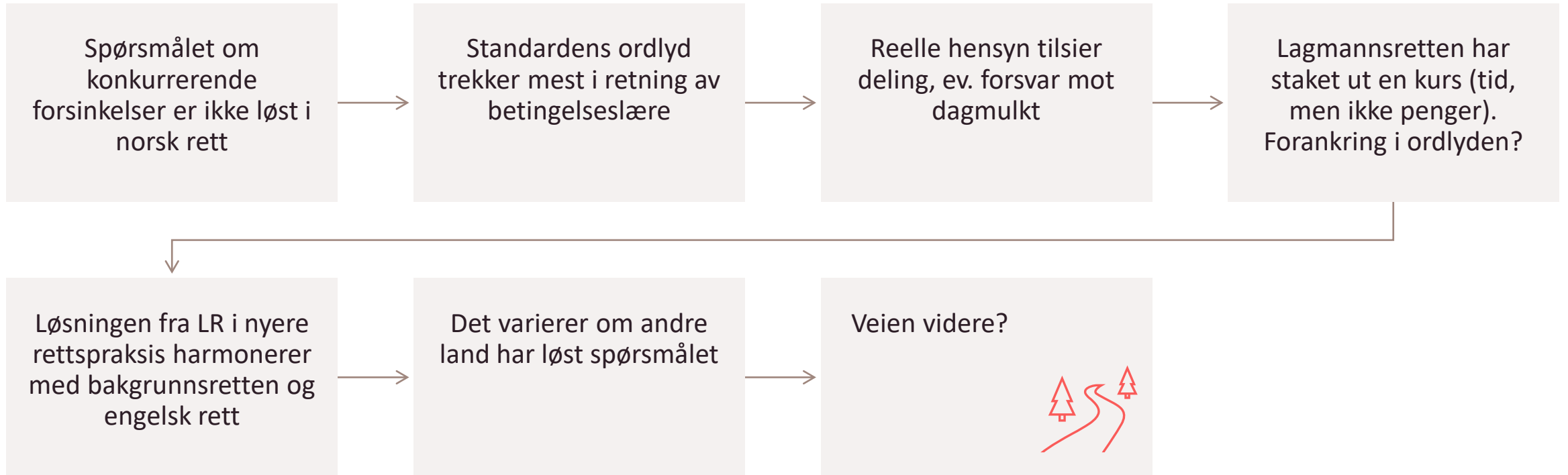
- Uavklart, men Calaveri tar til orde for en pragmatisk løsning med fordeling av ansvar

Tysk rett

- Uavklart

Konklusjon og veien videre

Konklusjon

Veien videre

AVKLARING FRA
HØYESTERETT?

ENDRING I
STANDARDEN?

KONKRET
REGULERING I
HVER AVTALE?

Takk for oss!

Astrid H. Stenersen

Senioradvokat

a.stenersen@selmer.no

Mob: 913 52 851

Sindre Larsen

Senioradvokat

s.larsen@selmer.no

Mob: 480 66 177

Selmer

selmer@selmer.no

selmer.no